

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1984 - 1985 *

door

René DE HERDT

Stadsarchief Gent
Museum voor Industriële Archeologie en Textiel

Inventarissen, bibliografieën, regestenlijsten

1. DE BAETS A., *Staten van Goed van Melle en Gentbrugge. Deel 1 : 1673-1758, s.l., s.d., V + 116 blz.*

Met inleiding over de juridisch-geografische omschrijving van het Land van Aalst en het Land van Rode door R. DE CLERCQ. Geïllustreerd. Alfabetische index op de persoons- en plaatsnamen.

2. DECAVELE J. en J. VANNIEUWENHUYSE (bew.), *Archiefgids. Deel I. Oud Archief*, (Stadsarchief Gent), Gent 1983, 271 blz.

Het Gentse stadsarchief is één van de belangrijkste archiefbewaarplaatsen van het land. Archivaris VICTOR VANDER HAEGHEN publiceerde reeds in 1896 een *Inventaire* die een volledige *Catalogue* beoogde te zijn van alle bewaarde Gentse archiefreeksen uit het Ancien Régime.

De *Archiefgids* wil deze inventaris aanpassen aan de nieuwe opvattingen inzake archiefinventarisatie. De structuur van Vander Haeghens inventaris werd vrijwel ongewijzigd gelaten; alleen werden lacunes aangeduid en kleinere aanpassingen ingevoerd. Bij wijze van inleiding op elke reeks is een korte typering ingelast van de bestuurslichamen waarop de documenten betrekking hebben, van de bron zelf of van de herkomst der stukken, terwijl tevens verwezen wordt naar complementaire kollekties in andere archiefdepots, voornamelijk in het Rijksarchief te Gent. Iedere reeks is in een doorlopende nummering ingepast en voorzien van een titel en het oude reeksnummer. Daarop volgen de uiterste data der stukken, een beschrijving van de omvang of het materiële uitzicht en van de inhoud.

(*) Gebruikte afkorting: HMGOG = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*.

Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme enz. Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat opzoekingswerk. U kan het werk van de auteur vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel te sturen naar het Stadsarchief, Abrahamstraat 13, 9000 Gent. Het toegestuurd exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

Hoewel de inhoud zo bondig mogelijk wordt weergegeven, is er toch naar volledigheid gestreefd. In de inleiding vindt men de *Geschiedenis van het Stadsarchief* en de *Lijst van de Gentse Stadsarchivarissen*.

Achteraan vergemakkelijken een konkordantietafel en een trefwoordenindex het werk van de geïnteresseerde. Geïllustreerd.

3. DE HERDT R., *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1983-1984*, in *HMGOG*, XXXVIII, (1984), p. 189-223.

Vervolg van de jaarlijkse bibliografie van de geschiedenis van Gent die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt.

4. DEWULF J., *Regesten op de Jaarregisters van de Keure. Schepenaar 1409-1410, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief)*, Gent, 1984, 346 blz.

De regesten zijn kronologisch gerangschikt. Met indices van persoonsnamen, plaatsnamen, straatnamen, huizen, instellingen, toponiemen.

5. *Inventaris van het Gemeentearchief van Desteldonk, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief)*, Gent, 1984, 39 blz.

Met het oog op de ontplooiing van de Gentse haven werd Desteldonk op 1 januari 1965 aangehecht bij de Stad Gent. In 1980 werd besloten het gemeentearchief van Desteldonk naar het Stadsarchief over te brengen. Naast de inventaris van de dokumenten die zich in het Stadsarchief bevinden, vindt men in deze publikatie ook een geordende lijst van het archiefmateriaal dat zich nog in het hulpkantoor van Desteldonk bevindt, alsook een inventaris van het archiefmateriaal dat door de gemeente Desteldonk op 4 juli 1958 in het Rijksarchief te Gent werd gedeponneerd.

6. JANSSENS L., *Repertorium pers en periodieken, 1848-1940, (Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging A.M.S.A.B.)*, Gent, s.d.

In 1980 werd door het A.M.S.A.B. bij het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Wetenschappelijk Onderzoek een projekt ingediend dat zich de repertoriëring, de sociografie en de inhoudsanalyse van het gedrukte propagandamateriaal van de socialistische arbeidersbeweging tot doel stelde. Een eerste stap in dit projekt is de repertoriëring geworden van het tijdschriftenbestand (ca. 900 titels) van het A.M.S.A.B. te Gent. Het repertorium kan een eerste stap betekenen naar de aanleg van een globaal repertorium van de linkse Vlaamse pers tijdens het Interbellum, dat voor Vlaanderen een soort tegenhanger

zou worden van M. SIMON - RORIVE's werk over Wallonië en Brussel.

Met bibliografie en toelichting.

7. NOWÉ R., *Regesten op de Jaarregisters van de Keure. Schepenzaar 1408-1409, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Archief)*, Gent, 1984, 355 blz.

De regesten zijn kronologisch gerangschikt. Met indices op de persoonsnamen, beroepen, plaatsnamen, straatnamen, huizen, geestelijke instellingen, toponiemen.

8. STEEGHERS W., *Staten van Goederen en Indices op de Registers van Gedele. Schepenzaar 1510-1511, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Stadsarchief)*, Gent, 1984, 173 blz.

Met index op persoonsnamen, plaatsnamen, straten en andere plaatsaanduidingen te Gent, huizen en gebouwen te Gent, instellingen.

9. STEEGHERS W., *Staten van Goederen en Indices op de Registers van Gedele. Schepenzaar 1511-1512, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Stadsarchief)*, Gent, 1984, 151 blz.

Met index op persoonsnamen, plaatsnamen, op straatnamen en andere plaatsaanduidingen, huizen, gebouwen en instellingen.

10. STEEGHERS W., *Staten van Goederen en Indices op de Registers van Gedele. Schepenzaar 1512-1513, (Stad Gent. Inventarissen en Indices gepubliceerd door het Stadsarchief)*, Gent, 1984, 177 blz.

Met index van persoonsnamen, plaatsnamen, straten en andere plaatsaanduidingen te Gent, huizen en gebouwen te Gent, instellingen.

Archeologie

11. BOCKSTAEL P., G. VAN DER HAEGEN, I. HEYSE en J. VAN-MOERKERKE, *Het Heilig Huizeken te Drongen. Een archeologisch rapport*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 2-28.

Archeologische bespreking van de site gelegen nabij de herberg 't Heilig Huizeken te Drongen, voornamelijk gesteund op een licentiaatsverhandeling van P. Bockstael (1982-1984) over dit onderwerp. De oudste sporen getuigen van rondtrekkende jagers-verzamelaars uit het Mesolithicum. Vanaf het Laat-Neolithicum krijgt men een vrijwel onafgebroken okkupatiegeschiedenis. In de volle middeleeuwen had de site wellicht een belangrijke economische functie. Nadien wordt deze minder belangrijk en wordt het zwaartepunt van de dorps-

evolutie naar de huidige dorpskern verlegd. Voor de post-middeleeuwse periode lijkt bewoning minder waarschijnlijk. Geïllustreerd. Met bibliografie.

12. DE CEUNINCK R., M. VAN STRIJDONCK en J. VANMOERKERKE, *Ijzertijd-Kuil te Evergem-Ralingen*, in *VOBOV-INFO*, nr. 16, (1984), p. 15-21.

13. DE SMET M., *Het aardewerk van de Boudelo-abdij te Klein-Sinaai* (Stekene), III, in *VOBOV-INFO*, nr. 16, (1984), p. 1-14.

Te Klein-Sinaai wordt sinds 1971 de verdwenen Boudelo-abdij nauwkeurig onderzocht. Deze abdij was een refuge van de Boudelo-stichting te Gent.

14. LALEMAN M.C., D. LIEVOIS en P. RAVESCHOT, *De stadsversterking bij de Zandpoort. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monumenten in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 2, p. 16-41.

Naar aanleiding van enkele verbouwingswerken in een partikuliere woning tussen de Zandpoortstraat en de Houtleigracht werd een vrij beperkt archeologisch onderzoek verricht. De inlichtingen bekomen via de archeologische bevindingen en het parallel verlopend historisch onderzoek brachten een verscheidenheid van facetten aan het licht in verband met de middeleeuwse stadsversterkingen, de Gentse tegelproductie, het beggardenkonvent, het weversgodshuis, kalkovens, suikerraffinaderijen en textiel fabrieken. Geïllustreerd. Met kritisch apparaat.

15. RAVESCHOT P., *Spaanse majolica in Gent*, in *VOBOV-INFO*, nr. 18-19, (1985), p. 24-30.

Tot heden toe werden op een achttal plaatsen in Vlaanderen fragmenten van Spaanse majolica ontdekt.

In Gent was tot voor kort enkel een Spaans kannetje bekend, dat in 1842 op het Sint-Veerleplein te voorschijn kwam. Sindsdien leverden vier nieuwe vindplaatsen scherven Spaanse majolica (13de - 16de eeuw) op.

Geïllustreerd. Met noten.

16. SWIMBERGHE P., *Een merkwaardige reeks majolicategels*, in *Stadsarcheologie*, jg. 9, (1985), nr. 3, p. 34-35.

Bespreking van de fragmenten van een negental majolica wandtegels (18de eeuw, mogelijk van eigen bodem) die gerecupereerd werden in de achtergevel van het voormalige huis De Steenput aan het Goudenleeuwplein.

17. VAN DER PLAETSEN P., *Beestig Gent. Archeozoölogie in een stad*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monumenten in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 3, p. 12-26.

Op basis van dierlijke beenderresten wordt gepoogd enkele algemene evolutielijnen te bepalen. De grootste vleesleverancier voor de vroeg-middeleeuwse stedeling was het varken. Toch voerde men reeds ook zeeschelpen in als aanvulling op het menu. In het 's Gravensteen vond men veel resten van jachtwild. Geleidelijk zou het belang van het varken verminderen, om plaats te maken voor het rund. Dit wijst erop dat het toeleveringsgebied dat actief werkzaam was voor de stad steeds groter werd. De kweek van de runderen geschiedde zeker buiten de stadspoorten en werd levend naar de stad gebracht, waar een deel werd geslacht in gespecialiseerde bedrijven.

Met kaarten, tabel met archeozoölogische analyse van de gegevens, lijst met wetenschappelijke namen en kritisch apparaat.

18. VAN DE WALLE R., *Pijpaarden plaketten uit de Sint-Machariuswijk*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 38-44.

Tijdens een archeologisch onderzoek in 1978 werd op een braakliggend terrein achter de Sint-Machariuskerk te Gent een gemetselde koker met diverse archeologica gevonden, o.m. een veertiental voorwerpen in pijpaaarde. Na beschrijving en onderzoek komt de auteur tot het besluit dat het ofwel patacons betreft ofwel versieringselementen op aardewerk (19de eeuw). Geïllustreerd. Met nota's.

19. VANMOERKERKE J. e.a., *Vierkante grafstructuur uit de IJzertijd aan de Hogeweg*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 2, p. 42-51.

Naar aanleiding van de ontdekking via luchtprospektie van twee grote circulaire structuren werden aan de Hoge Weg in 1983 enkele proefopgravingen uitgevoerd. Het blijkt dat dit site vanaf de Bronstijd tot in de Romeinse tijd een belangrijk ritueel-funeraire functie had. In de late IJzertijd, mogelijk nog in de vroege La Tène - periode, werd rond een krematiegraf van het type der 'Knochenlager' een vierkante greppel gegraven. Sterke gelijkenissen met andere grafstructuren in West-Europa wijzen op intense contacten over grote afstand.

In bijlage vindt men *Menselijke resten van een crematie uit de IJzertijd* door M.-A. DELSAUX en *Pollenanalyse van de vierkante grafstructuur* door C. VERBRUGGEN.

Met kritisch apparaat. Geïllustreerd.

20. VERBRUGGEN C., *Landschapsbeelden van de Gentse stadszone vóór 1300*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 29-37.

Door het Laboratorium Regionale Geografie en Landschapskunde, R.U.G. en de Vereniging voor Interdisciplinair Archeologisch-Natuurwetenschappelijk Onderzoek te Gent werd overgegaan tot een pollenanalyse van een vijftal sites in het centrum van Gent.

21. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 1, p. 45-51.

Korte bespreking van vondstmeldingen : middeleeuwse kelder in de Drabstraat 12 ; puntgevel in Doornikse kalksteen op Graslei 5-6 ; archeologica uit Bronstijd of IJzertijd en Gallo-Romeinse kuil aan de Hogeweg ; middeleeuwse kelders in de Hoogpoort 9-13 ; kelders uit post-middeleeuwse periode in Jan Breydelstraat 5 (Museum voor Sierkunst) ; archeologica en runderhorens in de Kouterdreef ; waarnemingen in het Spreekhuis van het voormalige Karmelietenklooster, Lange Steenstraat ; 16de-eeuwse kelder onder Oudburg 64 ; restanten van waltoren (12de eeuw) tussen de Posteernepoort en de Torenpoot op de Oude Houtlei ; fragmenten van 12de-eeuwse stadsmuur onder de kapel van het Sint-Amandusinstituut, Oude Houtlei ; Romeinse en middeleeuwse resten, alsook geprofileerd bouwkundig element in witte natuursteen in de Gouverneurswoning, Prooststraat ; muurresten van de voormalige Sint-Pietersabdij, (in het bijzonder van de in 1799 gesloopte Onze-Lieve-Vrouwekerk) op het Sint-Pietersplein ; muren en zuilen in Doornikse kalksteen van een oud-middeleeuws gebouw in de kelders van de Veldstraat 53-55 (samen behorende tot het voormalige Hotel d'Hane-Steenhuysse) ; fragment terra sigillata in Drongen, Bassebeekstraat ; sporen uit de late Bronstijd, vroege IJzertijd op het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem. Geïllustreerd.

22. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 2, p. 52-65.

Meldingen van : fragment van een handgevormd stuk ceramieksulptuur (mogelijk van ruitersstatuette 13de - 14de eeuw) in Emile Braunplein 14 - Heilige Geeststraat ; aardewerkfragmenten in prehistorische techniek, fragment van een kom in terra sigillata, dakpannen van het Romeins type, talrijke konstrukties in Doornikse kalksteen (Goudenleeuwplein - Hoogpoort - Stadhuissteeg) ; muur in Doornikse kalksteen (Hoogpoort 1) ; kelder ; muur in Doornikse kalksteen, interieur met 17de- en 18de-eeuwse elementen, eikehouten trap in Lodewijk XV-stijl, kamer in Lodewijk XV-stijl, eikehouten dubbele buitendeur met glas-in-lood-venstertje (Hoogpoort 27) ; muurfragment in Doornikse kalksteen, fraaie 18de-eeuwse rococotrap in eikehout (Hoogpoort 29) ; kelder met muurfragment in Doornikse kalksteen met segmentboog rustend op twee imposten, waaronder een rondboogpoortje werd opgemerkt in Hoogpoort 35 ; muurresten in Doornikse kalksteen in Hoornstraat - Veldstraat ; aangevraagde sloping van

16-17de eeuws gebouw en vroeg 18de eeuws gebouwencomplex in Houtbriel 23-25 ; muurfragment in Doornikse kalksteen (Jan Breydelstraat); studie op basis van foto's aan de Korenmarkt - Donkersteeg (resten van zogenaamd „steen”); fraai gotisch ijzeren hangwerk en scharnier (Onderstraat 63); opgavingen in de tuin van de Gouvernementswoning bevestigen opnieuw de Romeinse oorsprong van het terrein ; zijmuren in Doornikse kalksteen (Sint-Pietersnieuwstraat); laat- en post-middeleeuws aardewerk in de Wijngaardstraat 58 ; drie neolithische pijlpunten te Afsnee ; een tiental artefakten als oppervlaktevondst, o.a. pijlsneden, kling, schrabbers (Drongen, Heilig Huizeken); pijparden plakette (Aalter); Gallo-Romeinse nederzetting te Evergem, Vierlinden 43. Geïllustreerd.

23. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 3, p. 36-48.

Diverse meldingen van vondsten :

ceramisch materiaal uit de 12de tot 14de eeuw op de terreinen van de Nationale Bank (Bisdomplein); fragmenten van majolica wandtegels in Corduwaniersstraat 35-41 (lokale produktie?); scherven van zeer grote kom met gelobte rand en reliëfband ; lederresten van schoenen ; dierenbeenderen (13de - 14de eeuw) in Dobbelslot ; losse vondsten en bakstenen muren van Kartuizerhuisje in het Sint-Jan-de-Deo-ziekenhuis (Fratersplein 9); fundering in Doornikse kalksteen te identificeren met de basis van het zgn. Gruuthuus, daarnaast fundering van het huis „De Steenput” en volledige zuil in Doornikse kalksteen voorzien van kapiteel met gekruld bladwerk (Novotel, Goudenleeuwplein); gotische kelder onder de Gouvernementstraat 34 ; kuil (graf?) met rechtopstaand potje uit late IJzertijd in Hogeweg ; sporen van middeleeuws steen in Doornikse kalksteen in de Hoogpoort 51-53 ; bij opgravingen in de Karmelietenkerk (Lange Steenstraat) kon de kerkgeschiedenis (14de - 17de eeuw) beter gesitueerd worden, in het bijzonder werden vier fragmenten van een laat-middeleeuwse tegelvloer gevonden ; scherven en funderingsmuren in de Armenkamer op de Poeljemarkt ; muren in Doornikse kalksteen en gotische nis in huis Sint-Pietersnieuwstraat, nabij de hoek van de Lammerstraat ; 54 silex-artefakten waarvan één pijlpunt (Afsnee); artefakten (schrabbers, pijlpunt) uit Mesolithicum en Neolithicum te Drongen, site Heilig Huizeken ; in dezelfde site fragmenten van pijpen in pijparden en een gracht van 1,50 m bij 1,50 m met reducerend aardewerk uit de volle middeleeuwen.

Middeleeuwen

24. BOONE M., *Openbare diensten en initiatieven te Gent tijdens de Late Middeleeuwen (14de - 15de eeuw)*, in *Handelingen. 11de Internationaal Colloquium. Het openbaar initiatief van de gemeenten*

in België. *Historische grondslagen (Ancien Régime), Gemeentekrediet van België, Historische Uitgaven*, nr. 65, 1984, p. 7-114.

Er wordt gepoogd een overzicht te geven van het geheel van openbare voorzieningen die door de Gentse stedelijke overheden aan de bevolking werden aangeboden. De auteur onderscheidt drie sectoren: een juridische, een economische en een sociale. Ook wordt gepeild naar de weerslag van de onderscheiden initiatieven op de stadsfinanciën en er wordt een evaluatie van de openbare voorzieningen in de Late Middeleeuwen gemaakt.

Met kritisch apparaat, bijlagen en grafieken.

25. DE HERDT R., *De wraak van Jan Borluut. Gent ten tijde van de Guldensporenslag, (Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel)*, Gent, 1985, 42 blz.

Brochure waarin de vete die heerste tussen Jan Borluut en de familie van Sint-Baafs wordt gesitueerd in het nationaal gebeuren in de periode van omstreeks 1302. Deze brochure steunt in belangrijke mate op F. BLOCKMANS, *Een patricische veete te Gent op het einde der XIIIde eeuw (vóór 1297 tot 10 juni 1306)*, Brussel, 1936.

Ze kwam tot stand naar aanleiding van de met toneelscènes geïllustreerde stadswandelingen die over Jan Borluut werden georganiseerd tijdens de Gentse Feesten 1985. Geïllustreerd.

26. HUYGHEBAERT N., *Quelques chartes épiscopales fausses pour Saint-Pierre au Mont Blandin à Gand forgées au XIIe et XIIIe siècles, in Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis (Koninklijke Academie van België)*, CXLVIII, afl. 1-2, Brussel, 1982.

Drie charters, betreffende de St.-Pietersabdij te Gent, nl. het zogenaamde charter van bisschop Transmar van Noyon-Doornik uit 941, de oorkonde van bisschop Boudewijn van 1 april 1046 en deze van Simon van Vermandois uit 1140 blijken falsifikaties te zijn. In werkelijkheid zijn ze ontstaan in de 12de en 13de eeuw. Anderzijds is een privilege dat werd toegekend in 1150 door Géraud van Villers authentiek.

Uitvoerige bespreking met kritisch apparaat.

27. GOTTSCHALK M.K., *De Vier Ambachten en het Land van Saaf-tinge in de Middeleeuwen. Een historisch geografisch onderzoek betreffende Oost Zeeuws-Vlaanderen e.a.*, Assen, 1984, 589 blz.

Dit standaardwerk gaat uitvoerig in op de geschiedenis en geografische evolutie van de bestudeerde gebieden. Gezien de zeer nauwe betrekkingen met Gent is dit werk ook voor de Gentse middeleeuwse geschiedenis belangrijk.

Met bibliografie, index van namen en Franstalig resumé. Geïllustreerd.

28. *Het Groot Privilege van Maria van Bourgondië, in Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 3, p. 143-145.

Weergave van de fiche die in 1900 door Paul Fredericq was opgesteld voor de *Inventaire Archéologique - Fiche nr. 186 in de rubriek Oorkonden - Stedelijke archieven in XVe eeuw - 11 februari 1476 (1477)*.

De bezegeling van dit privilege werd door de Algemene Staten der Nederlanden, vergaderd in het St.-Jorishof te Gent, aan de hertogin opgedrongen, na de dood van Karel de Stoute. Geïllustreerd.

29. PREVENIER W., *Briefwisseling tussen de Vier Leden van Vlaanderen en Filips de Stoute, hertog van Bourgondië en diens echtgenote Margareta van Male, over de inbreuken op de Vlaamse privileges door vorstelijke ambtenaren en instellingen (1398 - 1402)*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, (Koninklijke Academie van België)*, Brussel, 1984, p. 506-522.

In 1959 werden door de auteur de *Handelingen van de Leden en Staten van Vlaanderen tussen 1384 en 1405* uitgegeven in de 4de reeks van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. Deze *Handelingen* worden in voorliggend artikel aangevuld met vier brieven, waarin ook de stad Gent is betrokken.

Uitgave van de brieven met kritisch apparaat.

30. VAN CAENEGEM R., *Het charter van graaf Gwijde van Dampierre over de Gentse rechtspraak (10 juli 1294)*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, (Koninklijke Academie van België)*, CL, Brussel, 1984, p. 415-452.

Op 10 juli 1294 werd, in het kader van een tijdelijke verzoening tussen graaf Gwijde van Dampierre en het Gentse stadsbestuur een overeenkomst bezegeld welke tot de interessantste getuigen van het Gentse rechtsverleden behoort. De auteur bespreekt de inhoud, handschriften en uitgaven, datum. Naast het origineel dat zich in het Gentse Rijksarchief bevindt, wordt tevens een 15de-eeuwse versie weergegeven. Met kritisch apparaat.

31. VERHULST A.-E., *Kritische studie over de oorkonde van Lodewijk IV van Overzee, koning van Frankrijk, voor de Sint-Pietersabdij te Gent (20 augustus 950)*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, (Koninklijke Academie van België)*, CL, Brussel, 1984, p. 272-327.

Kritisch onderzoek en weergave van deze niet meer in origineel voorhanden zijnde oorkonde. De afschriften kunnen in twee families van zeer ongelijke omvang worden teruggebracht. Het oorspronkelijke do-

kument moet tot een eind in de 18de eeuw aanwezig geweest zijn in de Gentse Sint-Pietersabdij. Twee interpolaties uit de 12de eeuw hadden tot doel de aanspraken van de Sint-Pietersabdij op de voorname stadskerk Sint-Jans en op het eigendomsrecht over de stadsbodem te ondersteunen. De oorkonde toont aan dat de betwistingen tussen de abdij en de snel groeiende stad in de 10de en 11de eeuw wellicht groter zijn geweest dan tot heden bekend. Het onderzoek werpt bovendien een nieuw licht op het onroerend bezit van de Sint-Pietersabdij, o.m. op het abdijsdomein tussen Leie en Schelde ten zuiden van Gent. Geïllustreerd. Met weergave van de oorkonde en uitvoerig kritisch apparaat.

Moderne Tijden

32. DECAVELE J., *Gent, van Keizer Karel V naar koning Filips II. Een stedelijke samenleving in volle gisting*, in *Poolse Culturele Dagen te Gent. Tentoonstellingen*, Gent, 1985, p. 13-24.

Historische schets van de toestand te Gent in de eerste helft van de zestiende eeuw.

Alhoewel Gent in deze periode nog het beeld bleef bieden van een grote weelderige stad, waren de eerste tekenen van economischerval reeds te bemerken. Op geestelijk vlak bloeide de humanistische wetenschap er volop. Erasmus had heel wat vrienden en bewonderaars in Gent, o.m. onder de voorname familie Utenhove. Hier kan vooral de Gentse voorschepen Karel Utenhove en diens vriendenkring vermeld worden, in de jaren vijftig de spil van de Gentse intellectuele sociëteit. De opstand van 1539 en de daaropvolgende repressie fnuikten Gent op politiek vlak en gaven aanleiding tot belangrijke ingrepen in het stadsbeeld, zoals de afbraak van de stadsversterkingen. Door het opengooien van het ambachtelijk exclusivisme kon Gent hopen deelachtig te worden aan de economische vrijheid, waaraan Antwerpen zijn bloei te danken had. In die zin werd veel verwacht van de nieuwe scheepvaartverbinding de Sasse Vaart (1547-1563). Met bibliografie en bijhorende catalogus (p. 55-61).

33. DECAVELE J., *Willem van Oranje, de „vader” van een verscheurd „vaderland” (1577-1584)*, in *HMGOG*, dl. XXXVIII, (1984), p. 69-86.

Ook na de Pacificatie van Gent (8 november 1576) is de godsdienstkwesie dominerend geweest in de Nederlanden. Uiteindelijk zou ze er de splijtzam van vormen, alhoewel ook andere elementen tot de scheuring hebben bijgedragen. Het streven van Oranje tijdens de laatste acht jaren van zijn leven is een moeizaam pogen geweest om de dreigende scheuring binnen de door hem beoogde generaliteit te voorkomen.

34. *De Nederlanden uit elkaar 1566-1585. Een kijk op de opstand*, Brussel, 1985, 30 blz.

Titelcatalogus bij de didactische tentoonstelling die werd opgesteld van 17 april - 31 mei 1985 door UFSAL te Brussel. Bespreking van verscheidene dokumenten afkomstig van het Gentse Stadsarchief.

35. VAN AERDE R., *De Brabantse Omwenteling - De Gevechten te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 3, p. 124-143.

Het artikel verhaalt de inname van Gent door de patriotten op 13 november 1789 en de aftocht van het Oostenrijks leger nadat kolonel de Lunden zich had overgegeven. Geïllustreerd. Met bibliografie.

36. VAN DE WIELE J., *Itinerarium van inquisiteur Pieter Titelmans en zijn medewerkers (1547-1566)*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, (Koninklijke Academie van België)*, CLI, afl. 1-2, p. 61-152.

In 1545 werd Pieter Titelmans († 1572) uit Ronse benoemd tot inquisiteur in Vlaanderen, het Doornikse en Waals-Vlaanderen. Het optreden van deze kanunnik was essentieel voor de kettervervolgung in Vlaanderen en ook in Gent.

Het artikel bevat behalve een inleiding, het itinerarium zelf, alsook een index van persoons- en plaatsnamen.

37. VAN GENT M., *De roep van de straete (in 1752)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 1, p. 52-55.

Uitgave met korte bespreking van een driestemmig lied dat ons een beeld geeft van het straatleven te Gent in de 18de eeuw.

Hedendaagse Tijd

38. BOUQUÉ E., *Uit de pioniersjaren van de wielersport: de Gentse velodroom (1892-1894)*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 10, jg. 3 (1985), nr. 2, p. 31-41.

Op 18 juli 1892 had de openingsmeeting plaats van de eerste velodroom in Gent. Deze was niet alleen één van de allereerste, maar ook één van de technisch best gekonstrueerde (architekt Adrien Ledoux) velodrooms in België. De piste was door de gebroeders Picha uitgevoerd in „gewapend cement” en was één van de best gekonstrueerde velodrooms in België. Het bestaan van deze velodroom tussen de Godshuizen- en Martelaarslaan was echter van korte duur. De uitbating bleek niet rendabel. Op 1 januari 1895 werd hij openbaar verkocht. Een tijdlang werd hij nog gebruikt door de *Association Athlétique La Gantoise*. Omstreeks 1900 werd hij afgebroken. Rijk geïllustreerd.

RIJKSUNIVERSITEIT – GENT

SEMINARIE VOOR ALGEMENE EN
INSTITUTIONELE GESCHIEDENIS
DER MIDDELEEUWEN

Blandijnberg 2 – 9000 GENT

39. BOUQUE E., *Over het ontstaan van de wielersport in de 19de eeuw, met bijzondere aandacht voor de situatie in het Gentse*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 10, jg. 3, (1985), nr. 2, p. 19.

Het artikel peilt naar de opgang van de fiets in het Gentse en naar de opkomst van de rijwielkoersen. Op de Begijnhoflaan werden reeds in april 1869 koersen gehouden. Enkele namen die bijzondere aandacht krijgen: Gustaaf Stragier (1874-1949), Georges Choisy (1867-1895), de familie Van Gendt. Rijk geïllustreerd.

40. BOUQUE E., *De rijwielhandel te Gent op het einde van de 19de eeuw*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 10, jg. 3, (1985), nr. 2, p. 42-51.

Wanneer in 1885 de luchtbanden worden uitgevonden is de tijd rijp voor de definitieve doorbraak van de fiets als vervoer- en ontspanningsmiddel. De Gentse rijwielhandelaars doen weldra gouden zaken. Ze concentreerden zich rondom de Vlaanderenstraat en te Ledeberg. Rijk geïllustreerd.

41. DE HERDT R. en E. DEMOEN (ed.), *Mondelinge Geschiedenis. Derde Colloquium 30 oktober 1983. Handelingen*, (Stad Gent. Dienst voor Culturele Zaken. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel), Gent, 1985, 60 blz.

Voor de geschiedenis van Gent zijn twee bijdragen interessant. In de eerste plaats een oefening in de mondelinge geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Gent over de Gentse metaalsektor met de bedrijven ACEC (vroeger Carels) en ARBED (de vroegere 'Puntfabriek') als de belangrijkste kernen. De oefening wordt gesitueerd door G. VAN SCHOENBEEK onder de titel *Leven, werk en strijd in de smidse van Vulcanus. Arbeidersleven in de Gentse metaalfabrieken*.

Van een totaal andere aard is het verslag door A. DE CLERCQ over de interviews bij Gentse sportlui *Mondelinge Geschiedenis: een toepassing. Sport in het Gentse*.

42. DE HERDT R., G. DESEYN en W. VAN DEN HOLE, *100 Jaar Plansoenendienst. Promenades - Parken - Funktioneel Groen*, (Stad Gent. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel. Plansoenendienst), Gent, 1985, 88 blz.

Brochure geschreven naar aanleiding van de tentoonstelling over de 100-jarige plansoenendienst, welke van 21 september tot 21 oktober in het Museum A. Vander Haeghen werd opgesteld.

Met het graven van de Coupure (1751-1753) werden in Gent grootse aanplantingen van laanbomen verricht. Deze promenades groeiden uit

tot ontmoetingsplaatsen van de burgerij. Heel de eerste helft van de negentiende eeuw lag het hoofdaksent van het Gentse openbaar groen op deze wandelingen. Vanaf ca. 1869 werd de zorg voor de openbare beplantingen meer gediversifieerd: wandelingen, pleinen, squares, parken. Spilfiguur hierbij was Hubert Jan Van Hulle (1827-1900), leraar aan de Rijkstuinbouwschool, hortulanus van de Gentse plantentuin in 1858 en inspecteur der beplantingen van de Stad Gent vanaf 1860. De oprichting van de plantsoendienst geschiedde in 1885. Deze dienst nam zeer actief deel aan de wereldtentoonstelling van 1913, doch had in de twintiger jaren van deze eeuw af te rekenen met de olmenziekte. Na de verwoesting van de kwekerij op de Vrijheidslaan in 1945, werd in 1951 een nieuwe kwekerij in gebruik genomen op de plaats van het vroegere tuinbouwbedrijf Van Houtte te De Pinte.

In deze brochure worden eveneens de aanleg van De Kouter, het Citadelpark, het Zuid- of Koning Albertpark besproken.

Met bibliografie. Rijk geïllustreerd.

43. EMBRECHTS K. en G. DESEYN, *Burgersport - arbeiderssport?* in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 10, jg. 3, (1985), nr. 2, p. 2-7.

Het artikel onderzoekt in hoever de lagere bevolgingsklassen te Gent rond de eeuwwisseling de materiële en financiële mogelijkheid hadden om een sport te beoefenen. Geïllustreerd.

44. EMBRECHTS K. en G. DESEYN, *Sport en sportinformatie in de Gentse pers (1884-1914)*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 10, jg. 3, (1985), nr. 2, p. 8-18.

Dit artikel is een samenvatting door G. DESEYN van de licentiaatsverhandeling *Sport en functie van sport en sportinformatie in de Gentse pers (1884-1914)* door K. EMBRECHTS.

In het begin van de bestudeerde periode kon de sport op weinig belangstelling bogen vanwege de diverse kranten. Enkel kranten met meer begoede lezers zoals *La Flandre Libérale*, *Le Bien Public* en de *Gazette van Gent* brachten enige sportinformatie, inzonderheid over paardensport en roeien. „Vooruit” en „Het Volk” als sterk ideologisch gerichte strijdbladen besteedden vrijwel geen aandacht aan de sport. De toestand van de arbeiders rond de eeuwwisseling was bovendien niet van dien aard om actieve sportbeoefening te veronderstellen. Naar het einde van de periode 1884-1914 toe valt het op dat alle kranten, ook de arbeidersbladen, meer „sportieve informatie” afdrukten. Men mag aannemen dat er een stijgende belangstelling voor sport was vanwege de lezers.

Het is echter onwaarschijnlijk dat dit in de groep van de arbeiders het gevolg zou zijn van actieve sportbeoefening. Rijk geïllustreerd

45. MAHIEU L., *Cholera-epidemieën te Gent in de 19de eeuw*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en Industriële Cultuur*, dl. 8, jg. 2, (1984-1985), nr. 4, p. 17-23.

Gent kreeg in de 19de eeuw zesmaal te maken met een cholera-epidemie. In de jaren 1849-1866 en 1832 vielen de meeste slachtoffers. Ook werd Gent veel zwaarder getroffen dan de drie andere grote Belgische steden. Naast verontreinigd water en gebrekkige hygiëne kunnen als bijkomende oorzaken ondervoeding, uitputting en alcoholmisbruik aangeduid worden. Het saneren van onhygiënische arbeiderswijken, waar de cholera het felst toesloeg, deed de frekwentie en ernst van de epidemieën verminderen. In 1892 en 1893 werd Gent voor de laatste keer getroffen door de cholera. Geïllustreerd.

46. *De Rode Verleiding. Een eeuw socialistische affiches. (Bijdragen. Museum van de Vlaamse Sociale Strijd. Nr. 3-4). (A.M.S.A.B. - Gent) (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen)*, Gent, 1985, 2 dln., 142 en 209 blz.

De Rode Verleiding werd samengesteld ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling die plaats greep in het Centrum voor Kunst en Cultuur (27 april - 23 juni 1985). Het eerste deel (F. UYTTERHAEGEN ed.) omvat, na een inleiding door H. BALTHAZAR, een overzicht van de kunsthistorische en technische evolutie van de socialistische affiche door L. HOSTE. De affiches van de koöperatieve worden besproken door M. VERMOTE. N. DE BEULE bespreekt de affiches van de één-meivieringen, terwijl G. VANSCHOENBEEK het thema jeugdbeweging onder de loupe neemt. D. DE WEERDT schetst het beeld van de vrouw in de socialistische affiche. L. JANSSENS behandelt de affiches afkomstig van diverse stromingen die zich links van de sociaal-democratie ontwikkeld hebben. De syndikale propaganda wordt door W. STEENHOUT in het licht gesteld. H. GOOSSENS onderstreept het belang van de affiche bij het anti-fascisme en anti-militarisme. Opnieuw W. STEENHOUT heeft het over de massa-psychologie en propaganda in het Plan van de Arbeid - Plan De Man. Met kritisch apparaat.

Het tweede deel werd samengesteld door L. HOSTE en kan als een repertorium van de affiches bewaard in het A.M.S.A.B. worden gezien. In de inleiding daarop worden de historiek van de A.M.S.A.B.-kollektie, de uitbreiding van het eigen bestand en de verwerking, de restauratie en konservatie, beschrijving en de heuristische problemen behandeld. Het repertorium wordt gevolgd door een lijst van biografieën van de kunstenaars en indices. Beide delen zijn zeer rijk geïllustreerd.

47. SANTY F en A. OSAER, *Met vlag en wimpel. De banistiek van de Christelijke Arbeidersbeweging in Vlaanderen*, (Bijdragen. Museum van de Vlaamse Sociale Strijd — Nr. 1 en 2, KADOC - Leuven), Gent, 1984, 2 dln. 152 en 190 blz.

Standaardwerk uitgegeven door het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen ter gelegenheid van een tentoonstelling onder dezelfde naam in het Centrum voor Kunst en Cultuur te Gent (...).

Het eerste deel omvat een schets van de geschiedenis van de Christelijke Arbeidersbeweging; de geschiedenis van vlaggen en borduurders; de vervaardiging van de vlag; de ikonografische ontwikkeling van de vlaggen en vaandels; met banistische terminologie, bibliografie, lijst van illustraties en indices. Het tweede deel kan als een repertorium worden beschouwd, met aandacht voor o.m. diverse Gentse vlaggen. Rijk geïllustreerd.

48. STACHURSKI E., *Poolse studenten en navorsers aan de Universiteit te Gent van 1856 tot 1980*, in *Handelingen van het Internationaal Colloquium. Nederlands-Poolse Kulturele Ontmoetingen*, Gent, 1985, p. 121-134.

Met grafiek van het aantal inschrijvingen.

49. VANTHEMSCHE G., *De oorsprong van de werkloosheidsverzekering in België: vakbondskassen en gemeentelijke fondsen (1890-1914)*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, jg. 11, (1985), nr. 2, p. 130-164.

Rond de eeuwwisseling ontstond in België een belangrijk nieuw sociaal fenomeen, nl. de werkloosheidsverzekering. Gent speelde hierbij een zeer belangrijke rol, vooral omdat via de vakbond de individuele arbeider een subsidie ontving van stadswege. Dit „Gentse systeem”, uitgedacht door Louis Varlez zou zowel in binnen- als buitenland een sterke navolging kennen. Met kritisch apparaat.

50. VANNIEUWENHUYSE J., *Gent in de oorlogsjaren 1940-1945*, (*Stadsarchief. Museum Arnold vander Haeghen*), Gent, 1985, 136 blz.

Een eerste deel geeft een overzicht van de gebeurtenissen in mei 1940 en de inname van Gent op 23 mei. Daarna wordt in een tweede deel Groot-Gent onder nazi-beheer besproken: het stadsbestuur, de Duitse aanwezigheid in de stad; de kollaboratie en het verzet, het dagelijks leven, cultuur, ontspanningsleven en sport.

In een derde deel wordt de bevrijding van Groot-Gent en het laatste oorlogsjaar behandeld, meer in het bijzonder: de bombardementen van 1944, de bevrijding zelf (5 september), de geallieerde aanwezigheid in de stad en de feestelijkheden na de bevrijding. Een laatste deel is gewijd aan Gentse kunstenaars in de Tweede Wereldoorlog. Met bibliografie.

51. VERMEULEN A.M., *Determinanten van het alfabetisatieproces te Gent in de 19de eeuw*, in *HMGOG*, dl. XXXVIII, (1984), p. 125-140.

Van de Gentse huwelijksregisters werden negen tienjaarlijkse steekproeven genomen over de periode 1800-1880 waarbij per jaar systematisch één op twee huwelijken werd weerhouden. Op die manier werd op basis van 5.000 huwelijksgegevens het proces van de alfabetisatie bestudeerd. Op het einde van het Oud Regime was het anal-fabetisme zeer hoog: 50 % bij de mannen en 60 % bij de vrouwen. De beginnende industrialisatie bij de aanvang van de 19de eeuw deed het alfabetisatiepeil zelfs nog verlagen. Eerst in de jaren '20 trad een lichte verbetering op, hoofdzakelijk te wijten aan de inspanningen van Willem I op onderwijsvlak. Herneming die werd ongedaan gemaakt bij de Belgische Revolutie. Een definitieve kentering trad in na de uitvaardiging van de Organieke Wet op het Lager Onderwijs in 1842. Wanneer de auteur ook de relatie beroep en geletterdheid onderzocht konstateerde zij dat de (textiel)arbeiders in Gent massaal anal-fabeet waren, terwijl kleinhandelaars, eigenaars, renteniers en zelfs dienstpersoneel over het algemeen wel konden schrijven. Werden verder onderzocht: de relatie tussen geografische herkomst en geletterdheid; de wijk- en specifieke spreiding van de geletterdheid; de generationele overdracht van de (on)geletterdheid; sociale homogamie en geletterdheid. Met kritisch apparaat.

52. VOLCKAERT J., *En dat alles voor een paar tirannen. Herinneringen van een socialistische arbeider*, Leuven, 1983, 143 blz.

Voor Gent beschikt men slechts over enkele autobiografieën van socialistische arbeiders uit de 19de en begin 20ste eeuw.

PAUL VERBAUWEN behandelt in zijn *Schetsen uit mijn leven of de geschiedenis der Gentsche wevers* de beginperiode van het socialisme in Gent.

De kleermaker PAUL DE WITTE stelt zich in zijn *Geschiedenis van Vooruit en de Gentse socialistische arbeidersbeweging sedert 1870* duidelijk oppositioneel op, o.m. tegen de politiek van Anseele.

Beide autobiografieën zijn legitimerend van aard. Niets daarvan in het verhaal van JOZEF VOLCKAERT (1870-1959) die slechts enkele herinneringen wenst neer te schrijven voor zijn twee zonen, trots als hij is zijn nakomelingen een betere toekomst te hebben bezorgd dan hijzelf heeft gekend. De uitgevers FRANK UYTTERHAEGEN en GUY VAN SCHOENBEEK zorgen in een uitvoerig nawoord (p. 79-140) voor een situering van het verhaal in de sociaal-ekonomische en politiek-kulturele kontekst van die jaren, waardoor ze de waardevolle en zeldzame getuigenis van Jozef Volckaert ten volle valoriseren. Aldus wordt het verhaal van Volckaert nader gesitueerd tegenover de socialistische beweging, de textiel- en metaalnijverheid (de Puntfabriek of Clouterie et Tréfilerie de Flandre te Gentbrugge) te Gent.

Geïllustreerd. Met bijlage (prijzengegevens) en bibliografie.

Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

53. BAILLIEUL B., L. HEYVAERT, D. LAPORTE en N. POULAIN, 'Een toren voor boeken' 1935-1985: Henry van de Velde en de bouw van de Universiteitsbibliotheek en het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde in Gent, in *Monumenten en Landschappen*, jg. 4, (1985), nr. 4, p. 35-42.

De bouw van de nieuwe „universiteitsbibliotheek”, begonnen in 1935, was één van de weinige officiële opdrachten die architect Henry van de Velde (1863-1957) in ons land kreeg. Op dat ogenblik kon hij reeds terugblikken op een rijk gevulde carrière, waarin hij de noodzaak van een nieuwe stijl had onderlijnd.

In de bibliotheek poogde hij dan ook zijn theorieën over „rationele conceptie” in de architectuur maximaal uit te werken. Niettegenstaande bezwaren van de hoofdbibliothekaris tegen het gebruik van een torenvormig boekenmagazijn, kon van de Velde zijn idee doordrukken om een „vierde toren” aan het Gentse stadspanorama toe te voegen. Er was eveneens een vleugel voorzien voor het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, voor het Farmaceutisch Instituut en voor het Museum en Instituut voor Dierkunde. In 1944 kreeg van de Velde de opdracht een nieuw complex voor Letteren en Wijsbegeerte te ontwerpen. Gezien zijn hoge leeftijd (84 jaar) verwees van de Velde naar Eugène Delatte (° 1910) die samen met Steppé (1910-1958) de opdracht zou verderzetten. De definitieve plannen voor dit complex kwamen tot stand op het einde van de jaren vijftig.

Door zijn persoonlijkheid en visie was van de Velde tevens een begeesterend lesgever en werd hij meermaals aangezocht raad te geven bij het tot stand komen van nieuwe gebouwen. Geïllustreerd. Met voetnoten.

54. BRAUMAN A. en B. BUYSENS, *Voyage au pays des Maisons du Peuple*, in *Maisons du Peuple. Architecture pour le peuple*, Brussel, 1984.

Met o.a. op p. 33-61 beschrijving van de gebouwen Vooruit en Bond Moyson te Gent.

55. BUYLE R., *Vijftig-straten-wandeling doorheen Gent. Ingericht door de G.O.V. tijdens de Gentse Feesten 1983*. Deel 2, in *G.O.V. Heraut*, jg. 19, (juli 1984), 14 blz.

Korte historiek van de Plotersgracht, Haringsteeg, Geldmunt, Lievestraat, Sint-Widostraat, Lievekaai, Akademiestraat, Zilverhof, Prinsenhof, Bachten Walle, Rabot, Begijnhoflaan, Hector Van Wittenberghestraat, Jan Verspeyenstraat, Sophie Van Akenstraat, Begijnhofdries, Edmond Boonenstraat, Proveniersterstraat, Sint-Elisabethplein,

Peperstraat, Hoogstraat, Oude Houtlei, Ramen, Poel, Drabstraat, Hooiaard, Pensmarkt, Groentenmarkt, Langemunt, Schoenlappersstraat, Hoefslagstraatje, Grootkanonplein. Geïllustreerd.

56. DE BUCK A., *Jeroom Duquesnoy II (Du Quesnoy) en het grafmonument van bisschop Antoon Triest*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 2, p. 95-103.

Jeroom II Duquesnoy (de Jongere) (Brussel 1602 - Gent 1654) beeldhouwde het grafmonument van bisschop Antoon Triest in de St.-Baafskathedraal te Gent tussen 1652 en 1654. In dit laatste jaar werd hij beschuldigd van pederastie en op de Korenmarkt te Gent terechtgesteld.

57. *Exploratiетоcht, (Informatiecentrum Stadsvernieuwing. Stad Gent)*, Gent, 1985.

Exploratiетоcht naar het gebouwenpatrimonium in Gent. Vertrekt in de Veldstraat en gaat langs Recollettenlei, Twaalfkameren, Coupure, St.-Elisabethbegijnhof, Lievekaai, Patershol en Lange Munt.

58. EVERAERT G., *Het huis met de houten gevel. Studie van een Gents interieur*, in *Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, jg. 9, (1985), nr. 2, p. 2-15.

Het huis met houten gevel, gelegen in de Jan Breydelstraat, dateert uit de 15de eeuw. De inwendige opbouw van het voorgebouw is een typevoorbeeld van een laat-middeleeuwse houtkonstruktie. Tussen twee stenen brandmuren werd een houtstructuur opgetrokken, bestaande uit moer- en kinderbalken. Omstreeks 1500 werd het gebouw uitgebreid. Dit gebeurde volledig in laat-middeleeuwse bouwstijl, waarbij de tot op heden bekende houten achtergevel opgetrokken werd. De voorgevel van het gebouw is pas in de loop van de 17de eeuw „versteend”. In dezelfde periode werd de kelder van het voorgebouw overwelfd. Op het einde van de 18de eeuw zou het interieur van het gebouw ingrijpend gewijzigd worden. In de 19de eeuw gebeurde een opsplitsing en verbouwing: vele typische kenmerken van de 17de-eeuwse architectuur gingen in die periode verloren. Met kritisch apparaat. Geïllustreerd.

59. *De Gentenaars en hun Belfort, (Museum voor Volkskunde, Gent)*, Gent, 1985, 135 blz.

Catalogus horend bij de gelijknamige tentoonstelling die werd opgezet tijdens de Gentse Feesten 1985 naar aanleiding van het beëindigen van de restauratie van het Gentse belfort met teksten door B. BAILLIEUL, Y. HOLLEBOSCH - VAN RECK, R. VAN DE WALLE en G. VAN DOORNE.

Achtereenvolgens gaat de aandacht naar het Belfort als symbool van Gent ; de geschiedenis van het Belfort, van de draak, van Klokke Roeland en van de beiaard ; het uurwerk ; de talrijke personen die aan deze stadstoren verbonden waren, zoals de beiaardier en de horlogemaker, de stadswachters.

Met voetnoten, selectieve bibliografie en catalogus. Rijk geïllustreerd.

60. *Het Graanstapelhuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 6, p. 331-333.

Vertaling van de fiche die op 21 april 1897 in het Frans werd opgesteld door E. VARENBERGH in de *Inventaire Archéologique*, nr. 12. Met naschrift. Geïllustreerd.

61. HOSTE L., *Het Sint-Denijs- en het Farmanplein. Een brokje geschiedenis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 3, p. 146-155.

In 1828 was onder koning Willem van Oranje, te Sint-Denijs-Westrem op de wijk Buchten, een militair oefenplein aangelegd. Vanaf 1838 werd dit plein gebruikt door de *Société des Courses* om er paardenwedstrijden te houden. Begin juli 1838 grepen er de eerste hippische feesten plaats, terwijl ook in de stad heel wat festiviteiten werden ingericht. Was dit de aanloop tot de Gentse Feesten die toen nog niet bestonden? Eerst na 1856 schoven de Gentse Feesten verder op, eerst naar 11 juli, daarna naar omstreeks 21 juli. Na de eerste wereldoorlog richtte de *Aéro-Club des Flandres* (1902), vanaf 1938 de *Ghent Aviation Club* vliegtuig- en zweefvluchten in te Sint-Denijs-Westrem. Mede door de vliegclub kon in 1908 de Franse vliegenier Henri Farman optreden. Hij hield zijn demonstraties op het huidige Farmanplein in de havenzone. Een ander evenement was het optreden van Pégoud in 1913. Tijdens de oorlogsjaren werd het vliegveld gebruikt voor militaire doeleinden. Tot einde 1984 stegen er de sportlui en zweefvliegers op van de Cessnaclub.

Met voetnoten en bibliografie. Geïllustreerd.

62. *Huis De Raeve*, in *G.O.V. Heraut*, jg. 20, juli 1985, 2 blz.

Het hoekhuis De Raeve (Onderstraat - Schepenhuisstraat) werd gebouwd in 1633. In de 18de eeuw werd het aangepast voor een bakkerij met winkel.

63. HUYS P., *Een „Vischmarkt te Gent” door Jules De Bruycker*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 6, p. 340-342.

Weergave van een tekst door Albert Dutry over een gewassen tekening van Jules De Bruycker die de Vismarkt (binnen de overdekte markt) aan het St.-Veerleplein voorstelt.

64. JANSSENS S., *Schandstrafinstrumenten langs de Gentse straten, in Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 3, p. 158-169.

Bondige bespreking van de schandbank aan het Groot Vleeshuis ; van de pilaar op het St.-Veerleplein ; van de schandpaal tegenover de Sint-Bavoparochiekerk van Mendonk. Geïllustreerd.

65. *Het Korenmetershuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 14, (1985), nr. 2, p. 75-77.

Weergave van de fiche door Victor Vander Haeghen op 22 november 1897 opgesteld voor de *Inventaire Archéologique - Fiche nr. 85* in de rubriek *Burgerlijke bouwwerken - Graslei - XVIIe eeuw (1698)*. Het Korenmetershuis dat ook gebruikt werd als graanstapelhuis had tot 1698 een houten gevel. Deze werd toen op aanvraag van de eigenaars Jan Poelman en André Smacke herbouwd in steen. Volgens het oorspronkelijk plan had de nok een bekroning met een vaas in Lodewijk XIV-stijl. Geïllustreerd

66. LALEMAN M.C., P. RAVESCHOT en R. VAN DE WALLE (eds.), *De Sint-Pietersabdij te Gent. Deel 2. Het rijke leven van zieke monniken. Twee afvalputten uit de infirmerie (1600-1780)*, (*Stad Gent. Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie. Afdeling Stadsarcheologie. Archeologische Monografie nr. 2*), Gent, 1985, 134 blz.

In de oostsektor van de Sint-Pietersabdij vonden opgravingen plaats tussen 1972 en 1976. In 1979 kwam het o.l.v. conservator J. VANDENHOUTE tot een eerste publikatie, nl. *De Sint-Pietersabdij te Gent. Historisch en archeologisch onderzoek*, waarin het globale onderzoek aan bod kwam. Het vondstenmateriaal kon echter eerst in dit boekdeel gepubliceerd worden. Wat de periode na de middeleeuwen betreft, brachten de opgravingen in 1974-75 twee afvalputten uit de infirmerie aan het licht. De inhoud van deze afvalputten levert heel wat gegevens over de geschiedenis van en de levensgewoonten in de ziekenzorgzalen.

Een algemeen beeld daarvan wordt geschetst door M.C. LALEMAN en P. RAVESCHOT in een eerste deel *De twee afvalputten uit de infirmerie*. Een tweede deel bestudeert *Het vondstenmateriaal uit de afvalputten*. Diverse specialisten bespreken de gevonden artefakten : Rood Aardewerk (V. VAN DOORNE); Wit Aardewerk (V. VAN DOORNE), Steengoed (P. RAVESCHOT), Aardewerk met tینگlazuur (R. VAN DE WALLE), Pijpen (R. VAN DE WALLE), Porselein (N. DE BISSCOP), Glas (R. VAN DE WALLE), Metaal (A. STROOBANTS), Bouwmaterialen (M.C. LALEMAN), Munten en penningen (W. VANDERPIJPEN), Varia (M.C. LALEMAN, P. RAVESCHOT en R. VAN DE WALLE), Dierresten (A. GAUTIER). Met afbeeldingen en bibliografie.